

Eesti Ornitoloogiaühing Estonian Ornithological Society

Lp Rainer Vakra
keskkonnakomisjon@riigikogu.ee

Teie 14.11.2017 nr 1-6/17-103/1

Meie 4.12.2017 nr LIK 17/10

Linnujahi korraldamine

Austatud härra Vakra

Küsisite 24. oktoobri RK keskkonnakomisjoni linnujahi teemalise arutelu järelmina Eesti Ornitoloogiaühingu (edaspidi ka EOÜ) ettepanekuid ja seadusandlikke lahendusi linnujahi turismi piiramiseks selliselt, et oleks tagatud Eesti jahinduse hea tava järgimine ning piiratud lindude massiline tapmine.

Keskkonnakomisjoni osalusel algas linnujahiga seotud teemade arutelu 2016. aasta detsembris, mille alusdokumendiks koostas Keskkonnaõiguse Keskus EOÜ tellimisel õigusliku analüüsi *Rändveelindude jahi piirangute piisavusest*.¹ Analüüsi autorite hinnangul on veelindude jahiga seotud probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks eelistatud lahendused, millele EOÜ küsis avalikkuse toetust portaalis *rahvaalgatus.ee*, tösi, lihtsustatud sõnastuses ja mõnevõrra lühendatud loetelule (allpool nummerdatud loeteluna toodud).

Rõhutame, et probleem, mille lahendamist me antud juhul peame vajalikuks, on see, et **ühe jahimehe poolt ühel jahipäeval kütitavate veelindude arvule pole seatud piirmäära** ning nii ühe kui ka 100 linnu laskmine päevas on seaduse silmis legaalne. Võimalus lasta piiramatus koguses linde on muutunud osadele linnujahituristidele üheks peamiseks argumendiks Eestisse tulekuks. Selline tapmistegevus on vastuolus Eesti jahinduse hea tavaga ja avalikkuse õiglustundega. Viimast näitab seegi, et rahvaalgatus.ee portaalis anti EOÜ algatusele esimesed 1000 allkirja ühe päevaga ning 2000 allkirja rekordilise kolme päevaga.

Enne meiepoolsete lahenduste välja pakkumist peame vajalikuks kommenteerida paari aspekti, mida Eesti Jahimeeste Selts jt huvirühmad alati kõrvaliste teemadena esile toovad, tihti EOÜ seisukohti moonutades.

- Eesti Ornitoloogiaühing ei ole linnujahi vastu, kui see on kooskõlas Eesti jahinduse hea tavaga; kui kütitakse liike, kelle asurkond on soodsas seisundis ning kui see aitab vähendada majanduslikke kahjusid.

---

¹ Vahtrus, S., Kaljuveer, K.-K. 2016. Õiguslik analüüs Rändveelindude jahi piirangute piisavusest. 15 lk.
<http://bit.ly/2w8onUu>

- EOÜ ei ole võtnud seisukohta küsimuses, kas Eestis 4000 – 5000 hane ja lagle laskmine hooajal on liiga palju, sest see on antud juhul ebaoluline. Antud teema puhul on tegelik fookus selles, et legaalne piiranguteta linnujaht ei tohiks olla meie ühiskonnas ja õigusruumis aktsepteeritav.
- Väide, et päevase piirmäära seadmine suurendaks põllukahjustuste ulatust, ei ole adekvaatne. Põllupidajad tunnistavad ka ise, et viimastel aastatel, mil jahituristid hanesid-laglesid piiranguteta kütivad, ei ole see linnukahjustuste ulatusele leevendust toonud. Põhjus on suuresti selles, et hanelagle jaht ei toimu mitte kahjustuskolletes (orase jm põllud), vaid see toimub peamiselt kõrrepõldudel (koristatud viljapõllud), kus need linnud kahju ei tee ja kust kütid peletavad nad hoopis uusi kahjustuskolletteid tekitama. Hanede ja laglede kahjustuste vähendamiseks tuleb neid kütida kahjustuskolletes (ka ühe linnu laskmisel on peletav mõju) ning rajada kompensatsioonipõlde. 100 linnu laskmisel ühelt põllult on sama efekt kui ühe või paari linnu kütimisel.
- Piirmäära seadmine jahilindude arvule, mille üks jahipidaja võib kütida ühe jahipäeva jooksul (näiteks 5 lindu) ei mõjuta Eesti jahimehi. Enamik Eesti jahimehi ei küti arutus koguses linde, vaid nad kütivad säästlikult ja nii palju kui endale ja lähedastele vaja. Hanejacht kestab Eestis kuni 72 päeva (sh 20 puhkepäeva), mis annab huvi korral piisavalt võimalusi linde kütida.
- Jahieetikat saab ja peab Jahiseaduse ja Jahieeskirjaga reguleerima, kui jahinduse hea tava olulisimad printsiibid ei ole kõikidele osapooltele ühtemoodi arusaadavad. Juba praegu sätestab Jahiseaduse § 24, et keelatud on jahipidamine loodusõnnetuse eest põgenevale ulukile ning abitus seisundis olevale ulukile – mõlemad on veelgi iseenesest mõistetavamad eetilised põhimõtted kui säästlik kütimine.
- Jahiliikide hulgas (31 liiki) on Euroopa mastaabis langeva arvukusega liike oluliselt rohkem kui kasvava arvukusega liike: kasvava arvukusega on 6 liiki, stabiilse arvukusega 10 liiki ja langeva arvukusega 11 liiki, lisaks teadmata arvukuse trendiga 3 liiki. Eesti asub paljudele veelindudele olulisel rändepeatusalal, mistõttu peab siin jahikorraldus olema säästlik.
- Pikaajaline jahistatistika (1995-2015, Keskkonnaagentuur) näitab partide kütimise vähenemist, kuid hanede kütimise suurenemist. 1990ndatel kütiti aastas keskmiselt 2100 hane, 2000ndatel 3200 hane ja 2010ndatel 4200 hane. Ebaeetilise jahipidamise näited on teada valdavalt just hanede kütimise puhul. Parte kütiti 1990ndatel aastas keskmiselt 11300 isendit, 2000ndatel 12800 isendit ja 2010ndatel 11100 isendit ehk vahepealne suurenenud jahisurve on vähenenud 1990ndate tasemele.

EOÜ poolt välja pakutud lahendused on järgmised:

1. Määrata Keskkonnaameti poolt kindlaks rändveelindude kütimise maht Eesti territooriumil. Muudatus eeldaks rändveelindude kohtlemist JahiS ja selle alamaktides eraldi ulukikategooriana.
2. Määrata rändveelindudele jahi pidamiseks õiguse andvatel jahilubadel kindlaks konkreetse loa alusel kütida lubatav rändveelindude arv.
3. Määrata õigusaktidega ühtlasi ära maksimaalne rändveelindude arv, mille üks jahipidaja võib kütida ühe jahipäeva jooksul.
4. Seada keskkonnajärelevalve tegemisel prioriteediks rändveelindude jahi nõuete järgimise kontrolli, rakendades senisest rangemaid sanktsioone ning vajadusel suurendades JahiS-s vääritekoosseisude eest ette nähtud karistumäärasid.
5. Eeldusel, et välismaiste jahipidajate puhul on probleemiks eelkõige nende teadlikkus Eestis kehtivatest reeglitest, seada võõrriigi jahitunnistuse tunnustamisel täiendavaks eelduseks Eesti jahipidamise nõuete teemalise teadmiste kontrolli edukas läbimine.
6. Sätestada, et veelindude jahil tuleb märge teha viivitamata pärast linnu haavamist või surmamist.

Allpool selgitame, mida toob kaasa nende lahenduste rakendamine ning eelisjärjestame need lahendused.

Prioriteet 1

Olulisimaks ja kõige tulemuslikumaks peame ettepanekuid 3 ja 6², kui need rakendada üheskoos.

Määrates õigusaktidega ära maksimaalse rändveelindude arvu, mille üks jahipidaja võib küttida ühe jahipäeva jooksul ja sätestades, et veelindude jahil tuleb märke teha viivitamata pärast linnu surmamist välditakse avalikkust kõige enam nõrritavat olukorda, kus üks jahimees või jahimeeste grupp kütib veelinde üle mõistliku määra. **EOÜ ettepanek on määrata nn päevalimiidiks viis veelindu jahipidaja kohta jahipäeva jooksul.** Kuna jahiluba on praeguses vormis³ isikustatud ja sinna võib kanda kuni kolme kasutaja nimed, tuleb jahiloa vormi täiendada selliselt, et seal oleks loa teisel küljel lahter ka uluki küttija nime jaoks. Kui sätestada jahiloale märke tegemise kohustus viivitamata peale linnu surmamist ning siduda iga märga küti nimega, saab Keskkonnainspeksioon võimaluse kontrollida, kes mitu lindu küttis ja võrrelda jahiloale tehtud märgete vastavust jahisaagiga.

Muudatuste eeldatavad mõjud

1. Väldib edaspidist avalikku hukkamõistu, mida kutsub esile jahinduse head tava eirav veelindude massiline tapmine ühe jahiretke käigus ning aitab parandada ka Eesti jahimeeste mainet.

2017. aastast on EOÜ-le teada kolm vastavat juhtumist, mis kindlasti ei anna aimu tegevuse ulatusest: (1) Kuveidi päritolu jahimehe (või -meeste) retk Eestisse⁴, (2) umbes saja valgepõsk-lagle küttimine soome jahiseltskonna poolt Haapsalu lähedal (suuline info), (3) „hunniku laglede“ (täpne arv teadmata) laskmine Saka-Toila põldudel (suuline info). Oleme veendunud, et avalikkuse ja EOÜ-ni jõuab väike osa toimuvatest masslaskmistest, kuna vähemalt kolm aastat väldanud kriitika on tinginud selle, et Eesti Jahimeeste Selts (EJS) ja jahikorraldajad keelivad jahiseltskondi sotsiaalmeedias saagiga mitte poseerima. Mitmetest avalikest väljaütlemistest on selgunud, et EJS peab meediasse lekkivaid fotosid ja videoid suuremaks probleemiks kui veelinnujahil toimuvat masstapmist.

2. Innustab jahimehi parandama liigimääramise oskust ja tõenäoliselt tõstab jahistatistika usaldusväarsust. Kui märke tuleb jahiloale teha kohe peale saagi tabamist, peab jahimees suutma hästi eristada pardi- ja haneliike. Vaatamata noorjahimeeste koolitustele ja varem välja antud õppematerjalile⁵ on jahimeestel seni olnud suuri probleeme liikide määramisel: riiklik jahistatistika⁶ näitab arvukalt kütitud hallhanesid piirkondades, kus seda liiki ei esine. Käesoleval aastal kirjastatud uus veelinumääraja⁷ aitab kindlasti jahimeeste linnutundmist parandada. Väide, et päevalimiidi kehtestamisel pannakse kirja vähem linde kui tegelikult lastakse, ei saa paika pidada, sest kohese jahiloale märke tegemise kohustuse puhul paraneb kontrollitavus. Praegu peab jahiloa täitma peale jahipäeva lõpetamist ja mingit tagatist, et esitatakse tõeseid andmeid, ei ole (kontrolli võimalus puudub). Muudatuse sisseviimisel jahistatistika kvaliteet paraneb. Kohese märke tegemise kohustus on juba praegu suurulukite küttimisel.

3. Päevalimiidi kehtestamine ei too tingimata kaasa Eestis hooaja jooksul kütitavate hanede-laglede üldarvu vähenemist ja sellel puudub seos suurlindude poolt põllumajandusele tekitatavate kahjudega.

---

² 3. Määrata õigusaktidega ühtlasi ära maksimaalne rändveelindude arv, mille üks jahipidaja võib küttida ühe jahipäeva jooksul; 6. Sätestada, et veelindude jahil tuleb märke teha viivitamata pärast linnu haavamist või surmamist.

³ <https://www.riigiteataja.ee/aktiis/1290/5201/3047/Lisa2.pdf#>

⁴ <https://www.instagram.com/p/BaW5pT7DbK5/>

⁵ Luigujõe, L. (koost.) 2003. Veelindude tiivad: haned, lagled, ujupardid. Tartu. 11 lk.

⁶ http://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/jahiulukite_kuttimine_2016_2017_jahihooajal.pdf

⁷ Roht, K. 2017. Veelinumääraja jahimehele. Eesti Jahimeeste Selts. 56 lk. http://www.ejs.ee/wp-content/uploads/2017/05/EJSLinumääraja_01-56.zip

Eestis põllukahjusid tekitavate jahiliikide (suur-laukhani, rabahani, hallhani, valgepõsk-lagle) asurkondade summaarne arvukus Euraasias on umbes 3 miljonit isendit⁸. Hinnanguliselt läbib neist Eestit 1 miljon ja siin peatub umbes 500 000 isendit (andmed Aivar Leito, EMÜ juhtivteadur). Sügisel jahihooajal kütitakse keskmiselt 4000-5000 hane-laglet, s.t umbes 1% peatujatest. Nii väikese kütitud lindude osakaalu puhul ei saa rääkida sellest, et jahiga on võimalik kahjustusi oluliselt vähendada. Kütitavate lindude arvu mitmekordne suurendamine eeldab aga kokkuleppeid teiste rändeteel paiknevate riikidega ning selle kokkuleppe saavutamine saab olema keeruline. Üks paljudest põhjustest on see, et naaberriigid on teadlikud sellest, et viimased 13 aastat on Eesti Vabariik rikkunud EL-s kaitstava valgepõsk-lagle jahi lubamisega EL Linnudirektiivi nõudeid. Ühe jahi käigus paljude lindude laskmisest tõhusam on jahtida (või lihtsalt linde hirmutada) kahjustuskolletes ja sagedamini.

4. Muutub välismaalt saabuvate linnujahituristide „profiil“ ja esimesel paaril aastal peale muudatuse tegemist võib sektori käive ajutiselt väheneda. Tulemata jäävad need turistid, kelle jaoks kõige olulisem ajend Eesti külastamiseks on võimalus kütida veelinde piiramatult. Alles jääb see kliendisektor, kelle jaoks on olulised teised (müügi)argumentid nagu erinevate linnuliikide jahtimise võimalus, Eesti loodus, asjatundlik erialane juhendamine, mugav majutus, hea toit jms. Sellest segmendist saavad turismikorraldajad otsida ka uusi kliente.

Prioriteet 2

Ettepanekud 1 ja 2⁹ viiksid Eesti nende riikide hulka, kus ka veelinnujahil rakendatakse kohanduvat jahikorraldust (*adaptive harvest management*), mis praegu on Eestis kasutusel kõigi suurulukite puhul. Kohanduva jahikorralduse puhul määratakse küttimise mahud vastavalt ulukiasurkondade seisundile ja igaaastaseid küttimissoovitusi koostab Keskkonnaagentuur¹⁰. Veelindude ega teiste jahilindude kohta seni küttimissoovitusi koostatud ei ole. Seega puuduvad igasugused suunised, sõltumata liikide seisundist. Kohanduva jahikorralduse puhul saaks langeva arvukusega liikide puhul määrata üleriigiliseks kvoodiks väikese kütitavate isendite arvu, äärmisel juhul ka 0. Seevastu kasvava arvukusega liikidel, ja eriti majanduslikku kahju tekitavate liikide puhul võiks kvoot olla kõrge (ka tunduvalt kõrgem kui seni), et suunata jahimehi eelistatult kütima just neid liike, kelle seisund on väga hea.

Kohanduva jahikorralduse rakendamine eeldab korralike alusandmete olemasolu liikide arvukuse ja arvukuse muutuse dünaamika kohta nii biogeograafiliste asurkondade kui Eesti tasandil. Biogeograafilisel tasandil koostatakse arvukuse- ja trendihinnanguid *Wetlands International*'i poolt mõne aastase sammuga ja need andmed on avalikud¹¹. Eesti osas on seireandmetes lünki, millest olulisemad tuleb täita niikuinii. Näiteks puudub seire, mis annaks ülevaate sügisel Eestis rändepeatusel olevate hanede (v.a. hallhani) ja valgepõsk-lagle arvukuse ja selle muutuste kohta. Paremad teadmised on vajalikud nii jahinduse suunamise kui rändliikide poolt tekitatavate põllukahjude kontekstis. Üsna kesised (madala usaldusväärsusega) on teadmised ka Eestis pesitsevate ujupardiasurkondade seisundi kohta, kellest mitme liigi arvukus on pikaajaliselt languses. Just neid ja mitte rändel mujalt saabunud isendeid kütitakse jahihooaja esimese paari-kolme nädala jooksul.

---

⁸ <http://wpe.wetlands.org/>

⁹1. Määrata KeA poolt kindlaks rändveelindude küttimise maht Eesti territooriumil. Muudatus eeldaks rändveelindude kohtlemist JahiS ja selle alamaktides eraldi ulukikategooriana.

2. Määrata rändveelindudele jahi pidamiseks õiguse andvatel jahilubadel kindlaks konkreetse loa alusel kütida lubatav rändveelindude arv.

¹⁰ http://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/seirearuanne_2017.pdf

¹¹ <http://wpe.wetlands.org/>

Muudatuste eeldatavad mõjud

1. Väheneb vajadus jahieeskirja sagedaseks muutmiseks (ebasoodsas seisundis liikide väljaarvamiseks jm), sest liikide arvukuse muutustele reageeritakse küttimissoovituste koostamisega, määrates küttimise mahu kogu Eesti territooriumil ja vajadusel (näiteks liigi rahvusvahelises Punases nimestikus ohustatute hulka arvamisel) määratakse üleriigiliseks kvoodiks 0 isendit.
2. Suunab jahimehi küttima rohkem hanesid neis piirkondades, kus hanede koondumine on suurim ja suurimad on ka põllumajandusele tekitatavad kahjud. 2016. aastast, st viimasest jahihooajast, mille kohta on andmed, leiame drastilisima näite Tartu maakonnast, kus sügisrändel peatub kümneid tuhandeid hanesid, kuid kütiti neist 35.
3. Suurendab oluliselt avalikkuse kaasamist, kui üleriiklik kvoot jagatakse omakorda läbi maakondlike jahindusnõukogude, kuhu kuuluvad erinevate huvirühmade esindajad ning kõigil on õigus kaasa rääkida.
4. Kuna ettepanekute 1 ja 2 arvestamine ei ole võimalik ilma JahiS muutmata, võib põhjustada kõigi huvitatud osapoolte uut suurt aktiveerumist ja katseid muuta ka teisi JahiS aluspõhimõtteid, mis 2013. aastal vastu võetud JahiS formuleerimisel sündisid valulike kompromissidena.
5. Ettepanekute tehniliseks rakendamiseks on vaja täiendava 0,25-0,5 koormusega töökoha loomist Keskkonnaagentuuris või praeguste spetsialistide tööülesannete ümberjaotamist ning vastavat koormuse tõusu.

Prioriteet 3

Ettepanekud 4 ja 5¹² on seotud välismaiste jahituristide teavitamise ja täiendava teadmiste kontrolli sisseadmisega ning Keskkonnainspeksiooni jõustamisega seeläbi, et JahiS ja/või jahieeskirja rikkumise eest ette nähtud karistusmäärasid suurendatakse.

Täiendav teadmiste kontroll (eksam) oleks vajalik, aga selle läbiviimisega kaasneks mitmeid praktilisi probleeme – väiksematest näiteks võõrkeelse (ka eksootilises keeles) eksami läbiviimise tehniline keerukus, suurematest see, et juhul, kui turist eksamit ei soorita, tekiks vastuvõtjal tõenäoliselt kohustus osa tehtud kulutusi kompenseerida jms. Sanktsioonide võimaliku karmistamise puhul on arutletud selle üle, et trahvimäärade suurendamisest mõjusam oleks jahirelva konfiskeerimise sätestamine. Koolitamine koos teadmiste kontrolliga ei pruugi muuta nende jahituristide praktikat, kelle põhimotivatsioon Eestisse tulekul on piiranguteta linnujaht.

Lugupidamisega

Allkirjastatud digitaalselt

Andres Kalamees
Direktor

Veljo Volke 56157088, veljo.volke@eoy.ee

---

¹² 4. Seada keskkonnajärelevalve tegemisel prioriteediks rändveelindude ja hiirte nõuete järgimise kontrolli, rakendades senisest rangemaid sanktsioone ning vajadusel suurendades JahiS-s väärteokoosseisude eest ette nähtud karistusmäärasid.
5. Eeldusel, et välismaiste jahipidajate puhul on probleemiks eelkõige nende teadlikkus Eestis kehtivatest reeglitest, seada võõrriigi jahitunnistuse tunnustamisel täiendavaks eelduseks Eesti jahipidamise nõuete teemalise teadmiste kontrolli edukas läbimine.